

***ELABORACIÓ DE
MATERIALS DIDÀCTICS
DE MEDI NATURAL PER
A L'ALUMNAT
NOUVINGUT.***

Núria Mingueza de la Villa

***curs
2008/09***

Aquest treball s'ha plantejat conjuntament i forma part d'una tasca d'equip amb el projecte que presenta M.Nieves Gómez Blanco: Elaboració de materials didàctics de medi social per a l'alumnat nouvingut.

Agraïments

En primer lloc agrair a Na Carmen Albaladejo Marcet, Cap de Secció i Formació del Professorat d'Educació Infantil, Primària i Secundària, que ha portat la supervisió d'aquesta llicència , per la confiança que ha tingut i pel seu gran interès i suport.

També vull agrair a M. Lluïsa Salvador Grau, assessora Lic del centre, el seu suport, la seva dedicació i les seves indicacions.

Agrair a Juan Camarena i a Encarna Ortiz Madrid, tutors de l'escola de 3r i 4t de primària respectivament, per la seva col·laboració aplicant amb els alumnes els treballs realitzats i comentant i valorant els resultats per a poder fer les modificacions corresponents.

I finalment, agrair també el seu suport a Manuela Rubio , Inspectora d'Educació, i a Josep Biayna Gea, Coordinador del Servei Educatiu de Badalona.

ÍNDEX

Pàgina

Agraïments.....	2
1.- Introducció:	4
1.1.- Explicació del tema.....	4
1.2.- Objectius i resultats proposats.....	5
2.- Treball dut a terme.....	8
2.1.- Disseny del pla de treball.....	8
2.2.- Metodologia emprada.....	9
3.- Resultats obtinguts.....	10
3.1.- Presentació dels materials elaborats.....	12
3.2.- Guia didàctica per al professorat	13
4.- Conclusions,aplicacions i valoracions.....	15
5.- Bibliografia.....	16

1- Introducció.

1.1.- Explicació del tema.

El tema del projecte és l'elaboració d'uns dossiers de treball per a l'alumnat nouvingut, amb els continguts de les unitats didàctiques de Medi Natural que s'estan treballant al centre.

Aquests materials didàctics corresponen al nivell curricular del cicle mitjà d'Educació Primària.

En els darrers anys les escoles han augmentat la seva població escolar amb l'arribada d'alumnes estrangers que desconeixen la nostra llengua. Molts d'ells són de parla no romànica i molts d'ells tenen un altre alfabet.

Tots tenim la voluntat d'oferir una bona acollida a tots i totes els/les alumnes, tant tenint en compte la seva part emocional, com la part més centrada en els aprenentatges propis del medi escolar.

L'acollida dels nous alumnes és tasca de tota l'escola, però sovint necessitem eines per fer-ho més adequadament.

Aquest treball parteix de l'observació d'una necessitat.

En les reunions de coordinació dels últims anys, a l'hora de programar els Plans Intensius dels alumnes nouvinguts, reiteradament sorgia la complexitat de treballar i d'avaluar l'àrea curricular de coneixement del medi social i natural.

Malgrat l'existència de les aules d'acollida on l'alumne nouvingut rep un suport a l'àrea de llengua, per reforçar l'aprenentatge del català, ens trobem que en referència a l'àrea de coneixement del medi, no disposàvem de materials adaptats per poder treballar a l'aula ordinària.

Calia elaborar uns materials didàctics perquè aquests alumnes poguessin treballar a l'aula els mateixos continguts que la resta de companys.

Aquests materials estan fets a partir del llibre de text, ja que és el principal referent de treball a l'aula, a partir del qual surten la majoria d'activitats , i és el material que tenen els seus companys i les seves companyes de classe.

Així l'alumne se sentirà més integrat , ja que el seu treball es correspon completament amb el dels seus /seves companys/es.

1.2.- Objectius i resultats proposats.

El principal objectiu és facilitar la integració de l'alumne a l'escola ja que aquest serà el primer medi social en que es trobarà en la seva arribada al nou país.

Hem de tenir en compte que en molts casos som el primer i quasi l'únic agent sociablitzador. Les famílies treballen la major part de la jornada diària i poden dedicar molt poc temps als seus fills i filles. Molts alumnes no accedeixen a cap altre equipament del barri (club esportiu, casal infantil, ludoteca...). En alguns casos l'escola esdevé l'únic lloc on el nen o la nena es troba acompanyat fins que arriba el vespre.

Per aquesta raó el centre ha de prioritzar sempre l'acurada atenció i acolliment emocional dels alumnes.

Ens cal una organització inclusiva del grup de classe per aconseguir-ho. És bàsic que tots els alumnes independentment del seu origen puguin adquirir nous aprenentatges.

Els materials adaptats són una eina que el professor/a pot utilitzar per aconseguir aquest objectius:

1. Millorar l'aprenentatge global de l'alumne/a.
2. Afavorir i assegurar processos naturals d'autoestima.
3. Facilitar l'assoliments del conceptes propis de l'àrea.
4. Afavorir la integració fent que treballi els mateixos continguts que s'estàn treballant a l'aula.

Sovint ens trobem que les complexitats de la tasca diària no ens permeten dedicar tot el temps que voldríem a l'elaboració de materials per part dels professors.

La major part de les classes tenen un nombre elevat d'alumnes amb dificultats emocionals i d'aprenentatge. També ens trobem amb un moviment constant de matrícula d'alumnes al llarg de tot el curs escolar.

Això dificulta molt els processos d'adaptació dels alumnes i la cohesió dels grups-classe.

Els materials de suport suposen una ajuda en la tasca del mestre.

En el cas concret de les assignatures de Coneixement del Medi hem constatat que els materials adaptats de que disposem són majoritàriament telemàtics. Nomès hi ha un ordinador per aula, per tant aquest recurs resulta insuficient.

L'adaptació de les unitats del llibre de text resulta prou complexa i laboriosa pel tutor-a de l'aula, però en el cas dels alumnes nouvinguts resulta imprescindible, ja que es la única manera que els hi permet accedir als continguts del

currículum treballant conjuntament amb els companys de l'aula.

No oblidem que és un objectiu principal establir un lligam entre la tasca que es realitza a l'aula d'acollida i l'aula ordinària, reforçant els coneixements lingüístics. Aprendre llengua a partir de les àrees curriculars, tal com es preveu en l'adquisició de competències bàsiques que presenta la LOE. Per un altra banda la competència lingüística bàsica en català no inclou el vocabulari curricular en tota la seva complexitat.

A part de la necessitat d'uns materials per als aprenentatges dels alumnes, també calien per poder avaluar els /les alumnes, uns instruments que permetin treure conclusions de les seves observacions i valorar el progrés dels alumnes en aquesta àrea.

Així doncs a cada tema hi ha una proposta d'activitats d'avaluació.

2. Treball dut a terme.

2.1.-Disseny del pla de treball.

El pla de treball ha coincidit bastant amb el que ens havíem proposat en el projecte, respecte als objectius que volíem aconseguir, però vam decidir ampliar les unitats didàctiques per tal de fer-les coincidir amb el temari de la resta d'alumnes de l'aula.

També, a proposta dels nostres tutors, vam elaborar unes orientacions sobre l'ús d'aquest material.

Per últim, vam decidir presentar tot el material en una pàgina web.

Per començar calia recollir i seleccionar els materials previs, com les programacions d'aula, els llibres de text, les guies didàctiques, confeccionar un banc d'imatges ...

Després s'havia d'establir el disseny de les unitats didàctiques i del dossier de treball dels/de les alumnes.

Un cop realitzada la primera unitat didàctica es va aplicar amb els alumnes del curs corresponent.

Seguidament es recollien les dades i valoracions en col·laboració amb el/la tutor/a de cicle mitjà.

A partir de les valoracions es feien les modificacions corresponents.

El mateix procés s'aplicava amb la proposta d'avaluació corresponent a la primera unitat didàctica.

Així es van anar fent amb totes les unitats didàctiques.

També es van elaborar unes orientacions didàctiques per el treball dels temes adreçades als mestres, per tal d'explicar tant el perquè del disseny que tenen, com indicacions metodològiques a l'hora d'aplicar-les.

Un cop va estar tot el material elaborat es va fer una pàgina web on estan recollits tant els dossiers corresponents al coneixement del medi natural, com al coneixement del medi social. D'aquesta manera els materials estan disponibles per a tots/es aquells/es mestres que en vulguin fer-ne ús, ja que malgrat els materials estan vinculats a la nostra escola, el seu aprofitament es pot estendre a la resta d'escoles.

Finalment tot el material es va presentar al Servei Lic .

2.2.- Metodologia emprada.

Tots els dossiers de treball tenen una estructura semblant i una mateixa tipologia de presentació del tema i de treball, ja que això centrarà molt més a l'alumne/a i li donarà seguretat un cop hagi treballat el primer dossier.

Estan seleccionats els continguts més bàsics i els que necessitarà de cara a aprenentatges posteriors.

Aspectes que s'han tingut en compte a l'hora d'elaborar aquests materials:

- Molts d'aquests alumnes desconeixen el nostre alfabet i les grafies corresponents i els hi cal un treball més intensiu per anar-les adquirint, és per això que cada tema comença amb una pauta Montessori de cal·ligrafia. També trobarem exercicis de copiar ,de

resseguir, d'identificar paraules, de composar-les ...
per anar treballar l'alfabet.

- Aprofitant aquesta pauta, s'introdueix un resum dels principals conceptes a treballar en aquest tema, i serà el primer contacte amb el vocabulari específic.
- Els títols de les unitats didàctiques i dels diferents apartats es corresponen amb els de la resta de companys , d'aquesta manera el treball de tots està connectat.
- Tot és molt gràfic: Introduïm el vocabulari específic amb fotografies i dibuixos per tal de facilitar la comprensió.
- Els textos i les frases han de ser clares i senzilles.
- Les activitats han de facilitar al màxim el treball autònom de l'alumne i que pugui aplicar els coneixements que va adquirint malgrat no tenir prou coneixement de d'idioma, per lo tant trobarem moltes activitats de relacionar, d'unir amb fletxes, dibuixar, omplir buits, completar paraules, subratllar , fer mots encreuats...
- Hi ha activitats de diferent grau de dificultat per poder aplicar-les segons el grau de coneixement de l' idioma que tingui l'alumne/a.
- Les activitats d'avaluació són en la mateixa línia que les del dossier de treball i estan pensades per comprovar els progressos de cada alumne/a.

3. Resultats obtinguts.

3.1.- Presentació dels materials elaborats.

El material consta d'unes fitxes de treball adreçades a l'alumnat nouvingut dels centres de Educació Primària.

Es tracta d'unes adaptacions dels temes de Coneixement del Medi de Cicle Mitjà d'EP, elaborades a partir del llibre de text de l'editorial Barcanova (curs 2008-09).

El material està estructurat en quaderns: un per cada unitat temàtica.

Cada dossier consta d'una molt breu síntesi dels conceptes fonamentals de cada tema i uns exercicis de fàcil realització proposats a partir dels textos resumits.

Per utilitzar el material s'han d'imprimir el fulls necessaris per cada alumne.

D'un mateix tema poden fer servir tot el dossier o només aquelles parts que ens interessin, ja que els exercicis es poden realitzar de manera independent. Cada full consta de les explicacions adients per poder treballar l'apartat en concret a que està dedicat.

Pel contingut a nivell d'imatge i de textos s'han fet servir alguns de els proposats per l'editorial Barcanova en el seu llibre de text (amb la seva autorització), ja que això facilita la seva comprensió per part de l'alumnat amb dificultats per entendre la llengua catalana.

Cada tema consta també d'una proposta d'avaluació seguint el contingut a treballar en els quaderns.

El professorat de cada centre podrà ampliar o restringir aquesta proposta segons la composició del seu grup classe.

Hem fet també una pàgina web on estan col·locats tots els dossiers, tant els corresponents a coneixement del medi natural com els de medi social.

També estan les orientacions didàctiques i un alfabet amb els diferents models de lletra.

La adreça és la següent: <http://www.xtec.cat/~nminguez/>

Les unitats didàctiques corresponents a coneixement del medi natural són les següents:

3r d'Educació Primària:

- 1- Éssers vius i éssers inerts.
- 2- Els animals.
- 3- Les plantes i les seves parts.
- 4- Les plantes, éssers vius.
- 5- Els sentits.
- 6- L'aparell locomotor humà.
- 7- Els materials.
- 8- Elements de la natura

4t d'Educació Primària:

- 1- El creixement.
- 2- Els aliments.
- 3- L'aparell digestiu.
- 4- L'aparell respiratori.
- 5- La nutrició de les plantes.
- 6- Calor, llum i so.
- 7- Les màquines.
- 8- L'aire i la meteorologia.

3.2. Guia didàctica per al professorat.

Aquest material està pensat per als alumnes que no comprenen el català o amb una comprensió molt baixa. S'ha intentat dotar de contingut visual a tots els conceptes que surten, per tan de ressaltar el vocabulari precís per la comprensió.

Donat que l'escolta és el primer apropament que podem fer a una llengua, pensem que els alumnes han de escoltar i seguir el tema a treballar seguint el llibre amb la resta de companys.

Ara bé en el moment de posar-se a treballar en el exercicis, que cada alumne desenvolupa al seu nivell, aquest material pretén facilitar la comprensió del tema als alumnes nouvinguts i donar-los la opció de realitzar uns exercicis adequats al seu nivell.

Amb això aconseguim que l'alumne s'integri a la dinàmica de l'aula realitzant una feina mínimament significativa i relacionada amb la que estan fent en el mateix moment la resta de companys. Li permet també desenvolupar la seva autonomia.

Tot i que hi ha diferents graus de dificultat en general els exercicis són molt senzills, pensats perquè puguin ser realitzats per alumnes amb molt poc domini de la llengua.

Les fitxes són individuals i poden ser realitzades per cada alumne o treballades en petit grup. Per facilitar la integració aquests grups haurien de ser variats i no constar només d'alumnes estrangers.

En el moment de posar en ús el material a la nostra escola els professors van veure també la possibilitat de que aquest fos utilitzat per alumnes amb dificultats d'aprenentatge.

Al mateix temps es va veure interessant que determinats exercicis fossin realitzats per tota la classe. Els seu caràcter més lúdic i facilitador així ho permet.

En quant al annexos que tracten de temes relacionats amb el currículum però amb les tradicions pròpies d'altres països no són adaptacions de llibre de text com els altres, sinó que estan pensats per ser treballats per tota la classe. És una petit recull que intenta potenciar la participació de l'alumnat nouvingut amb les seves aportacions i permetre l'apropament de la resta d'alumnes als nous països.

Una altra possibilitat que presenten els dossiers és el de servir de resum dels principals continguts del tema, de tal manera que també pot servir a l'hora d'intentar memoritzar i retenir alguns conceptes.

Respecte a l'avaluació, es tracta d'una proposta escrita molt senzilla. Encara així, pot resultar complicada si un alumne acaba d'arribar i no té cap coneixement de la llengua. Queda doncs a criteri del professorat l'adequació del seu ús, depenent també de la proposta consensuada en el PII de cada alumne.

4- Conclusions, aplicacions i valoracions.

Després d'utilitzar aquests materials amb els/les alumnes nouvinguts/des s'ha vist que són uns materials molt útils que permeten a aquests alumnes poder avançar en els seus aprenentatges .

Els hi permet avançar en els coneixements treballats de l'àrea de coneixement del medi natural i alhora avançar en l'ampliació de vocabulari i treball de la llengua.

Als alumnes se'ls nota molt contents amb la feina perquè la poden fer i això els motiva molt, sobre tot a partir del segon dossier treballat, ja que al principi s'han de familiaritzar una mica amb l'estructura dels dossiers.

Per alguns alumnes encara resulta una mica difícil sobre tot pels que porten molt poc temps aquí i pels que no coneixen encara l'alfabet .

En general poden fer les activitats amb prou autonomia .

Aquest materials s'han fet servir amb alumnes de l'aula de necessitats educatives especials, i els hi ha anat molt bé , ja que els facilita les tasques el fet de ser un material molt gràfic i amb un llenguatge molt més senzill que el del llibre de text. A aquests alumnes els hi agradaven les feines i també es mostraven molt motivats en veure que ells sols podien fer-les i entenien el que feien.

Per la presentació dels dossiers es poden treballar les activitats de manera independent, es a dir no hi ha una continuïtat d'un full amb el següent de manera que requereixi treballar-ho tot. Aleshores hi ha algunes fitxes que per les seves característiques , a vegades pels continguts o a vegades per ser d'un tipus més lúdic , com ara els mots encreuats o les sopes de lletres, les han fet tots els alumnes de la classe.

5- Bibliografia.

- Medi Natural, social i cultural. Cicle mitjà 1. Editorial Barcanova. Barcelona 2008.
- Medi Natural, social i cultural. Cicle mitjà 2. Editorial Barcanova. Barcelona 2008.
- Recursos didàctics de Medi natural, social i cultural de cicle mitjà 1 i 2. Editorial Barcanova.
- Construir la escuela intercultural. Reflexiones y propuestas para trabajar la diversidad étnica y cultural. Miguel Ángel escombra i otros. Graó 1999.
- Ensenyar i aprendre en escoles multiculturals. Barcelona. I.C.E. Universitat de Barcelona. Horsori editorial. Elizabeth Coelho(2005).
- La integració de l'alumnat immigrant al centre escolar. Orientacions, propostes i experiències; María José Montón Sales; Edt. Graó. Barcelona, 1995.
- Caixa d'eines 01. Recull d'eines teòriques. Departament d'Educació .Generalitat de Catalunya.
- Caixa d'eines 04. L'aula d'acollida. Departament d'Educació. Generalitat de Catalunya.
- Perspectiva escolar 258. Escoles inclusives efectives. Rosa Sensat.
- Francesc Carbonell. L'acollida. Acompanyament d'alumnat nouvingut. Eumo editorial. Vic 2006.